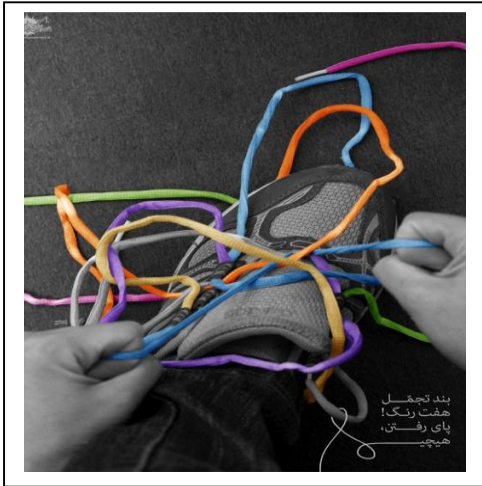

مصرف (اهمیت و مفهوم الگوی مصرف)

مصرف بر اساس اندیشه مقام معظم رهبری در مفهوم مصرف نهایی خلاصه نمی شود؛ بلکه شامل هرگونه بهره‌مندی و مصرف همه منابع، اعم از منابع طبیعی، کالاهای واسطه‌ای و کالاهای نهایی و ... می‌شود

و معادل واژه «utilization» در انگلیسی می‌باشد.

کمیت و کیفیت مصرف نعمت‌ها و امکانات الهی، از مباحث مورد اهتمام و توجه بشر در همه اعصار و زمان‌ها بوده است. عقاید مختلف در این زمینه، بینش‌ها و نگرش‌های متفاوتی در انسان‌ها و جوامع بوجود آورده است. دین مبین اسلام نیز وضعیت مصرف مطلوب را ترسیم و رعایت آن را تأکید نموده است.

این مسئله از ابتدای تشکیل انقلاب اسلامی ایران تاکنون، مورد توجه امام راحل و رهبر معظم انقلاب بوده است. ایشان همگان را به مصرف صحیح دعوت کرده و در قالب‌های مختلف به راهنمایی و راهگشایی در این زمینه پرداخته‌اند؛ تا جایی که مقام معظم رهبری سال ۸۸ را سال «اصلاح الگوی مصرف» نامگذاری و توصیه‌ها و دستوراتی در این زمینه ارائه کردند.

این نامگذاری، نمادی از دغدغه‌ی اقتصادی اولویت‌دار کنونی و نیز نوعی هشدار نسبت به شرایط اقتصادی

آینده بود؛ لذا اهمیت آن موجب ابلاغ «سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف» در سال 1389 گردید. همین

امر موجب شد ایشان ضمن ابلاغ «سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی» در سال بعد (۹۲/۱۱/۲۹)، یکی از

بندهای آن را به مدیریت مصرف اختصاص دهند و بر اجرای سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف و

ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید تأکید کنند.

بررسی مجموع پیام ها و بیانات مقام معظم رهبری در زمینه اصلاح الگوی مصرف نشان می دهد که ریشه

تغییرات و اصلاحات مطالبه شده در اصلاح فرهنگ های غلط اقتصادی و تکیه و تأکید بر تقویت و رشد

فرهنگ های غنی و قوی اقتصادی نهفته است. بنابراین لازم است سیاست های فوق بررسی شود تا با درک

درست از شرایط و وضعیت فعلی، مسیر حرکت خود در زمینه مصرف را به درستی تعیین کنیم.

اصلاح را می توان بصورت سر و سامان دادن، تصحیح کردن، برطرف کردن عیوب و ایرادات و از بین بردن

اخلاق یا عادات بد کسی از طریق آموزش دانست.

واژه «الگو» نیز در «اصلاح الگوی مصرف» می‌تواند به معنای مدل، سبک، برنامه، چارچوب باشد ولی به نظر

می‌رسد از این میان، واژه «سبک» مناسب‌تر باشد یعنی همان چارچوب‌هایی که در مقوله مصرف بطور

پیش‌فرض در ذهن پذیرفته شده است و بر اساس آن عمل می‌شود.

اکنون بهتر است قدری درباره واژه «مصرف» بحث شود. نقطه شروع چرخه حیات اقتصادی، استخراج و

بهره‌برداری از منابع طبیعی است و گام‌های بعدی آن عبارت است از حوزه تولید، توزیع، مصرف و در انتها

حوزه پسماند و مدیریت زباله. بدون شک در این پنج محور، یکی از مهمترین محورها، مسئله مصرف است.

منظور از «مصرف» استفاده و بهره‌مندی از کالاها و خدمات نهایی است که معادل واژه «consumption»

است. کالا و خدمات نهایی یعنی آنچه که فرآیند تولید و توزیع را طی کرده و به دست مصرف‌کننده نهایی

رسیده است؛ نه کالاهای واسطه‌ای که عبارت است از کالایی که از یک فرآیند تولیدی بیرون آمده و وارد

فرآیند تولیدی دیگر شده و هنوز دست مصرف‌کننده نهایی نرسیده است.

بطور مثال، تاجر اگر بطور مستقیم توسط شخص خریده و استفاده شود کالای نهایی محسوب می‌شود ولی

اگر وارد فرآیند تولید خودرو شود و خودرو به شخص فروخته شود؛ کالای واسطه‌ای به حساب

می‌آید. بنابراین یک کالا همزمان می‌تواند هم کالای واسطه‌ای باشد و هم کالای نهایی؛ بستگی به آن دارد که

در چه فرآیندی استفاده شود.

از طرف دیگر، مقام معظم رهبری در سخنرانی نوروز ۸۸ در مشهد مقدس، مثال‌هایی درباره اصلاح الگوی

مصرف زدند که نشان می‌دهد منظور ایشان، فقط مصرف نهایی نبوده است؛ بلکه افقی بیش از آن را مد نظر

قرار داده‌اند؛ بطور مثال، از شاخص «شدت مصرف انرژی» نامبرده شد.

بنابراین می‌توان ادعا نمود که مصرف بر اساس اندیشه مقام معظم رهبری در مفهوم مصرف نهایی خلاصه

نمی‌شود؛ بلکه شامل هرگونه بهره‌مندی و مصرف همه منابع، اعم از منابع طبیعی، کالاهای واسطه‌ای و

کالاهای نهایی و ... می‌شود و معادل واژه «utilization» در انگلیسی می‌باشد.

در یادداشت‌های بعد، بندهای مختلف سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف بررسی و تشریح خواهد شد.

